

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus I. Unde sumatur specifica distinctio peccatorum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

ARTICULUS I.

Unde sumatur specifica distinctio peccatorum?

SUMMARI A.

1. Divisio peccati in originale, personale, actuale, habituale, mortale, veniale, commissionis, omissionis.
2. Divisio peccati in carnalia, spiritualia, cordis, oris, & operis.
3. Divisio peccati in ea, quæ contra DEUM, proximum, & seipsum.
4. Divisio peccati in ea, quæ sunt ex infirmitate, ignorantia, & malitia; in propria & aliena.
5. Distinctio specifica peccatorum sumitur ab objectis specie distinctis.
6. Item ex formali diversitate præceptorum.
7. Quid sit diversitas præceptorum ex parte rei præceptæ?
8. Quomodo malitia privativa peccati possit specificari ab objecto.
9. Quo sensu lex divina & humana sint specie diversa?
10. Peccata omissionis indirectè accipiunt speciem ab objectis.
11. Diversa species peccatorum reperiri possunt in eodem physice actu.
12. Divisio peccati in mortale & veniale non semper est essentialis.
13. Peccata commissionis & omissionis in genere moris non semper essentialiter distinguuntur.
14. Cur Sacrum contemnere, & omittere sint peccata specie distincta.
15. Peccata per excessum & defectum opposita specie distinguuntur.
16. Divisio in peccata spiritualia & carnalia est adæquata & essentialis.
17. Circumstantia mutant speciem transeunt in conditionem objecti.

§. I.

Variæ divisiones peccatorum.

1. Juxta varias comparationes peccatorum ad objectum, principium, subjectum, circumstantias &c. diversæ quoque sunt peccatorum divisiones. Dividitur ergo primò in peccatum originale, & personale. Illud est, quod per originem, seu generationem ab Adamo in posteros transfunditur: istud, quod propriâ peccantis voluntate committitur. Secundò in actuale, & habituale. Illud est actus malus difformis regulis morum: istud est macula, quæ à peccato præterito in anima relinquitur. Tertiò in mortale, & veniale. Illud est & dicitur, quod animæ mortem infert privando ipsam gratiâ & charitate, & inducendo reatum poenæ æternæ: istud est, quod tantùm diminuit fervorem charitatis, & solùm inducit reatum poenæ temporalis. Quartò in peccatum omissionis, & commissionis, de quibus supra.
2. Quintò in peccata carnalia, & spiritualia. Carnalia sunt, quæ in delectatione carnali perficiuntur, ut gula, & luxuria. Spiritualia, quæ perficiuntur in delectatione spiritali, h. e. mentali; quamvis etiam versentur circa aliquod ob-

jectum corporeum, & materiale, ut superbia, invidia, avaritia &c. Sextò in peccata cordis, oris, & operis, juxta varios gradus, quibus ad sui consummationem peccata ascendunt: nam primò peccatum concipitur cogitatione, deinde manifestatur locutione, tandem completur opere.

Septimò dividitur in peccata contra DEUM, proximum, & seipsum; nam licet generaliter loquendo omnia peccata partim sint contra DEUM, in quantum sunt transgressiones legis æternæ, partim contra nosipsos, in quantum nobis nocent, speciali tamen ratione, peccata formalibus objectis & motivis illarum virtutum, quibus peccata opponuntur, illa dicuntur peccata contra DEUM, quæ contrariantur illis virtutibus, quibus rectè disponimur in ordine ad DEUM per nostras actiones attingendum: qualia peccata sunt blasphemæ, impenitentia, desperationis, &c. quæ adversantur virtutibus Theologicis, item penitentia & religionis. Illa dicuntur peccata contra proximum, quæ opponuntur iis virtutibus, quibus rectè disponimur in ordine ad proximum, qualia peccata sunt homicidium, furtum, &c. quæ pugnant contra justitiam & partes ipsius. Tandem illa peccata dicuntur contra nosipsos, quæ adversantur illis virtutibus, per quas in moderandis nostris passionibus nos rectè habemus erga nosipsos, & ejusmodi peccata sunt Luxuria, gula, timiditas, &c. quæ sunt contra temperantiam, fortitudinem, &c.

Octavò dividitur in peccatum ex infirmitate, ignorantia, & malitia. Primi generis sunt, quæ oriuntur ex gravi tentatione, & motione appetitûs sensitivi tum irascibilis, tum concupiscibilis. Secundi generis, quæ ex ignorantia culpabilis, vel vincibilis ortum trahunt. Tertii generis; quæ vel ex sola malitiosa determinatione voluntatis, nullâ passione, vel ignorantia præventæ committuntur. Tandem dividuntur peccata in propria, & aliena. Illa sunt actus ipsius peccantis; illa, quæ licet sint actus alterius suppositi, nobis tamen imputantur ratione consilii, suasionis, convenientiæ, &c. Ex his præmissis divisionibus cum certum sit, aliquas tantùm esse accidentales. Quæritur, unde nam desumenda & agnoscenda sit specifica distinctio peccatorum?

§. II.

Regula distinctionis specifica.

CONCLUSIO PRIMA. Peccata sumuntur specificam distinctionem ab objectis specie distinctis, quæ respiciunt. S. D. q. 72. a. 1.

Ratio est primò. Inde peccata sumuntur specificam distinctionem, unde accipiunt speciem, sed hanc accipiunt ab objecto: ergo. Minor probatur. Actus humanus sumit speciem ab objecto veluti ex priori Tract. suppono: sed peccatum est actus humanus: ergo.

Ratio est secundò. Species actus humani & voluntarii magis accipitur ex eo, quod per se, quam

quàm quod per accidens à voluntate intenditur : sed quod à voluntate per se intenditur , non est inordinatio , & averfio , quæ non nisi indirectè , & per accidens intendi potest ; ipsa verò conversio & tendentia in objectum per se intenditur : ergo specificatio peccati magis debet accipi ex objecto , & habitudine ad illud , quàm ex inordinatione , quæ vel in objecto , vel in actu reperitur.

6. **CONCLUSIO SECUNDA.** *Diversitas formalis peccatorum etiam cognoscitur ex diversitate præceptorum , si sint diversa ex parte rei præceptæ , non verò , si tantum sint diversa ex parte præcipientis. S. D. 2. 2.*

7. Notandum. Tunc præcepta esse diversa ex parte rei præceptæ , quando præcipiuntur actus ad diversa virtutum motiva pertinentes ; ita præceptum jejunandi , & Sacrum audiendi die festivo sunt diversa ex parte rei præceptæ , quia prius pertinet ad motivum temperantiæ , posterius ad motivum religionis. Præcepta diversa ex parte præcipientis & principii sunt , quæ ab alio & alio Superiore , aut legislatore imponuntur. Quo modo distinguuntur præcepta in Juris divini , naturalis , Ecclesiastici , Civilis , &c. Hoc posito

Ratio primæ partis est. Quoties præcepta sunt diversa ex parte rei præceptæ , toties peccata opposita habent diversas deordinationes & repugnantias cum distinctis motivis virtutum : sed tunc peccata habent specificam distinctionem , ut patet ex præcedenti conclusione : ergo specifica distinctio peccatorum rectè desumitur & agnoscitur ex diversitate præceptorum ; si sint diversa ex parte rei præceptæ.

Ratio secundæ partis est : Quia distinctio ex parte præcipientis , est tantum materialis , neque formalis distinctio motus solet peti ex parte principii , sed ex parte termini : sed actus humanus , & consequenter peccatum , est quidam motus & tendentia ad objectum : ergo ipsius formalis distinctio non debet peti ex parte principii , quod est præcipiens ; sed ex parte termini , qui est objectum. Et ideo desiderium furandi & ipsum furtum , quamvis distinctis præceptis in Decalogo prohibeantur , imò licet ipsum furtum sit jure divino , naturali , civili prohibitum , nihilominus formaliter non distinguuntur.

§. III.

Solvuntur Objectiones.

8. **Objectiones contra primam conclusionem.** Privationes distinguuntur penes formas oppositas : sed peccatum in nostra sententia formaliter est privatio : ergo ipsius formalis distinctio potius debet peti à forma , h. e. rectitudine opposita , quàm ab objecto.

Confirmatur. Distinctio formalis & specifica non debet accipi à principio materiali , sed formalis : atqui conversio ad objectum tantum pertinet ad materiale , e contra rectitudinis privatio ad formale peccati : ergo distinctio specifica peccatorum magis est accipienda ex privatione , quàm ex conversione ad objectum.

Respond. juxta sup. dicta distinguendo minorem : peccatum secundum reduplicatam & abstractam rationem peccati & malitiæ est formaliter privatio , concedo ; peccatum secundum ad-

quam rationem mali in concreto , nego : ergo formalis distinctio peccati secundum reduplicatam rationem malitiæ accipi debet à rectitudine opposita , concedo ; secundum rationem malitiæ in concreto & adæquatè sumptam , nego.

Ad confirmationem quoque disting. min. Conversio ad objectum seorsim accepta & comparata ad malitiam formalem , pertinet ad ipsius materiale , concedo ; accepta concretè & in sensu composito ipsius , nego.

Objectiones contra secundam conclusionem primò. Difformitas ad legem constituit malitiam peccati : ergo difformitas ad leges specie distinctas constituit distinctam speciem malitiæ : atquæ lex divina , humana &c. sunt leges specie distinctæ : ergo.

Secundò. Inobedientia contra legem divinam est alterius speciei , quàm inobedientia contra legem humanam : ergo etiam peccata contra legem divinam specie differunt , à peccatis contra legem humanam.

Respondeo ad 1. distinguendo antecedens : Difformitas ad legem ut est regula actus humani , constituit malitiam peccati , concedo ; ut est actus legislatoris , nego. Sed lex divina & humana sunt leges specie distinctæ , consideratæ tanquam actus legislatoris , concedo ; tanquam regulæ actus humani afferentes determinatæ virtutis honestatem , nego min. & consequent. Ad 2. nego consequentiam. Disparitas est , quòd respectu inobedientiæ præceptum & lex pertinet ad objectum , sitque terminus ad quem , respectu verò aliorum peccatorum tantum sit terminus à quo receditur , unde ipsis non inducit distinctionem specificam.

§. IV.

Corollaria.

Colliges ex dictis primò. Etiam peccata omissionis specificam distinctionem indirectè accipere ex objecto , nimirum ratione actuum oppositorum. Nam peccatum omissionis est privatio actus præcepti ; ille quippe peccat peccato omissionis , qui non facit , quod præcipitur. Cum igitur forma peccato omissionis opposita sit aliquis actus virtutis , qui suam speciem sumit ab objecto ; ideo mediatè & indirectè etiam peccatum omissionis suam speciem accipit ex illo objecto ; siquidem negatio & affirmatio reducuntur ad idem genus , & privationes distinctionem accipiunt à formis oppositis.

Colliges secundò. In eodem physice actu reperiri diversas species peccatorum , quoties reperitur repugnantia cum distinctis motivis diversarum virtutum , vel saltem diversarum rectitudinum & honestatum ejusdem virtutis ; sic v. g. adulterium à persona sacra commissum triplicem inducit malitiæ speciem : quia tribus præceptis formaliter distinctis , ac tribus motivis distinctis diversarum virtutum adversatur : primò motivo & præcepto castitatis de non accedendo ad non suam ; secundò motivo & præcepto Religionis , de non violando vorum ; ac tertio motivo & præcepto justitiæ de non injuriôsè usurpandi rem alienam.

Colliges tertio. Divisionem peccati in morale

tale

tale & veniale non esse essenziale, nisi cum peccatum est ex genere suo veniale. S. D. a. 5. Ratio 1. est: quia diversitas essentialis & specifica sumitur ex formali diversitate objecti: sed peccatum veniale, quod est tale ex defectu sufficientis deliberationis, vel ex parvitate materiae, ut leve furtum, habet idem objectum formale cum peccato mortali: ergo specie essentiali non distinguuntur.

Ratio 2. partis est: quia peccatum veniale ex genere suo semper habet objectum formaliter distinctum à peccato ex genere suo mortali, ut v. g. verbum otiosum à contumelia, &c.

13. Colliges quartò. Peccatum commissionis & omissionis per se loquendo in genere moris non semper essentialiter distingui; quia possunt habere eandem oppositionem cum proximo motivo ejusdem virtutis. Exemplum dat S. D. a. 6. Avarus sive non det suum, cui debet, quod est peccatum omissionis; sive auferat alienum, quod est peccatum commissionis, semper exercet eandem oppositionem cum virtute justitiae, quae ex eodem motivo proximo servandi aequalitatem inter jus unius & debitum alterius, non minus vetat auferre alienum, quam praecipit reddere alienum. Dixi, in genere moris: Nam physice quidem differunt propter diversum modum tendendi non formalem & moralem, qui attenditur ex repugnantia cum motivo virtutis, sed materialem & entitativum, siquidem commissio est actus, ommissio autem carentia actus.

14. Dices: Sacrum contemnere est peccatum specie distinctum ab omissione Sacri, & tamen utrumque peccatum opponitur eidem virtuti Religionis: ergo peccatum commissionis & omissionis specie distinguuntur.

Resp. Distinguendo alterum membrum antecedens, utrumque peccatum opponitur eidem virtu-

ti secundum diversa motiva proxima, concedo; secundum idem, nego antecedens, & consequentiam. Nam motivum proximum prohibendi contemptum Sacri est intrinseca & naturalis reverentia, quam merentur res DEO sacrae: at motivum proximum praecipendi actionem Sacri est congruitas quaedam, ut reverentiam DEO debitam tali tempore, & per talem determinatum actum exhibeamus.

Colliges quintò. Peccata per excessum & defectum commissa, e. g. prodigalitati, & avaritiae semper esse specie distincta, quia semper habent diversam repugnantiam cum diversa rectitudine & honestate virtutis v. g. liberalitatis S. D. a. 1.

Colliges sextò. Divisionem peccatorum in spiritualia & carnalia esse adaequatam & essentialem: nam omne peccatum in delectatione perficitur: Vel ergo delectatio est carnalis, vel spiritualis. Carnalis delectatio est vel in cibo & potu, & hinc oritur peccatum gulae: vel in rebus, & est peccatum luxuriae. Si est delectatio spiritualis, h. e. quae consummatur in apprehensione alicujus rei ad votum habitae, ut inquit S. D. a. 3. & sic peccata spiritualia rectè enumerantur, superbia, invidia, avaritia, ira, accidia: nam licet haec quoque peccata veniant circa res corporeas, tamen in illis non corporeas, sed spiritualis delectatio quaeritur.

Colliges septimò. Speciem essentialem peccatorum non diversificari ex circumstantiis, nisi cum transeunt in rationem objecti, ut habet S. D. a. 9. quia quamdiu non transeunt in rationem objecti ex speciali repugnantia cum honestate virtutis, [ubi appellantur circumstantiae speciales mutantes] tandiu sunt mera accidentia adhumani: sed accidentia non diversificant speciem essentialem: ergo.

ARTICULUS II.

Unde desumatur numerica distinctio peccatorum.

SUMMARI A.

1. Quandonam plura objecta causent distinctas malitias?
2. Respondetur ad objecta instantias.
3. Interruptio moralis causat individualem distinctionem in peccatis.
4. Regula cognoscendi moralem interruptionem.
5. Sola non retractatio non sufficit ad constituendam unitatem internam, & opus externum.
6. Quid agendum in nimia frequentatione peccatorum.
7. Quandonam explicanda sit in confessione mora temporis?
8. Explicanda in confessione probabilis pluralitas objectorum.
9. Plures actus externi subordinati intra unam speciem non necessario exponuntur in confessione.
10. Sacerdos in statu peccati plures absolvens committit plura peccata.
11. Instantia de consecratione & dispensatione plurimum hostiarum depellitur.

12. Quandonam diuturna desentio rei aliena unum numero peccatum?

§. I.

Distinctio numerica ex objecto.

Notandum, quòd malitia moralis aliquando in pluribus, aliquando in uno solo physice actu saepius multiplicetur, aliquando verò in pluribus actibus servet moralem unitatem. Quaeritur ergo, unde agnosci debeat individualitas numerica distinctio peccatorum exprimens in confessione? pro cuius practicae & perutilis questionis solutione sit.

CONCLUSIO I. Tot sunt numero distinctae malitiae etiam in eodem physice indivisibili actu quot sunt objecta actus ejusdem rationis, inter se tamen nullam unitatem moralem, connexionem, vel subordinationem habentia; e. g. si quis uno actu occidat tres homines, committit tria distincta homicidia exponenda in confessione, siquidem tria distincta